

тивно повернути увагу керівництва і відразу приступити, наприклад, до пошуку причини збільшення витрат на виробництво, відхилення норм витрат матеріалів і сировини від фактичних витрат. Наприклад, збільшення витрат матеріалів і збільшення кількості браку може свідчити про неякісну сировину і матеріали. Швидке реагування дозволить вчасно виставити претензії постачальникам і уникнути в майбутньому скарг від покупців.

1. Гура І.О. Облік видів економічної діяльності: навч. посіб / І.О. Гура. – К.: Знання, 2004. – 541 с.

2. Бухгалтерський облік в Україні: Навч. посібник / За ред. Р.А. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – 5-те вид., доп. і перероб. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2006. – 1088 с.

*Анастасія Пилипенко **
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ»

У процесі господарської діяльності у підприємства постійно виникає потреба у проведенні розрахунків зі своїми контрагентами. Господарюючий суб'єкт, як правило, відвантажуючи готову продукцію, не отримує оплату одразу, в процесі цього відбувається кредитування покупця. Протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу кошти підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості [1].

Згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [2], мається на увазі суми, які нараховуються підприємству від покупців за товари або послуги, продані в кредит.

Вчені дебіторську заборгованість визначають по-різному. Що стосується сучасних вітчизняних науковців, то вони трактують дебіторську заборгованість – як неоплачені юридичними та фізичними особами товари та вилучені кошти з кругообігу підприємства, що мають документальне підтвердження, яке надає право на отримання боргу у вигляді грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

У вітчизняній і зарубіжній практиці відслідковуються різні ознаки класифікації дебіторської заборгованості, основними серед яких є:

* Науковий керівник: к.е.н., доц. Мельник Н. Б.

- 1) за терміном погашення:
 - короткострокова;
 - довгострокова;
- 2) за терміном прострочення:
 - безнадійна;
 - сумнівна;
- 3) за обсягом виникнення:
 - торговельна;
 - операційна.

Для прискорення реалізації та інкасації виручки від покупців / дебіторів зарубіжні, рідше вітчизняні компанії часто вдаються до різних систем знижок. Зокрема виділяють такі:

- торговельні – залежать від обсягу продажу товару;
- грошова знижка – надається з метою стимулювання до строкового платежу, тобто вважається ціною поступкою, продавець дозволяє провести оплату протягом 60 днів, а при оплаті протягом перших 10-ти днів, надається знижка 5 % [3].

Упорядковуючи визначення дебіторської заборгованості різних вчених, можна зробити висновок, що більшість з них визначають дебіторську заборгованість як:

- заборгованість дебіторів на певну дату;
- грошові кошти до оплати та кошти у розрахунках;
- борги, права на повернення боргу тощо.

Одним із ключових понять, яке визначає сутність дебіторської заборгованості є «дебітор». Згідно з П(С)БО 10, дебітори – це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [4].

На процеси зростання дебіторської заборгованості у розрахунках з покупцями здійснює вплив облікова політика підприємства. Зокрема до нього призводять такі фактори:

- неправильне встановлення строків і умов надання товарних кредитів;
- ненадання знижок при достроковій оплаті покупцями рахунків;
- невраховані ризики при наданні дебіторської заборгованості.

При цьому несвоєчасне погашення заборгованості призводить до платіжної кризи. Для того щоб сплатити борги, організації повинні перетворювати високоліквідні активи в грошові кошти, у протилежному випадку їм загрожує банкрутство.

Облік розрахунків із дебіторами є значною ланкою бухгалтерського обліку, так як у процесі фінансово-господарської діяльності у організацій виникають розрахункові відносини, відбуваються взаємні

зобов'язання, пов'язані з продажем матеріальних цінностей, виконанням робіт чи наданням послуг одна одній [4].

В обліку дебіторську заборгованість оцінюють за первісною вартістю (мінус знижки, повернення) на дату її виникнення.

В балансі дебіторська заборгованість відображається при дотриманні загальних вимог, які пред'являється до активів національними стандартами:

– грошова оцінка цієї дебіторської заборгованості може бути достовірно визначена;

– у майбутньому очікується одержання від неї економічних вигод, тобто одержання грошових коштів, товарів, інших активів або зменшення зобов'язань [2].

Однією з проблем пов'язаних з дебіторською заборгованістю є те, що вона неоплачена в строк по закінченню часу стає безнадійною, в цьому випадку підприємству необхідно створювати резерв сумнівних боргів, а це – вилучення грошових коштів з обороту, що призводить до нестачі обігових засобів, які у наш час дуже необхідні для ведення фінансово-господарської діяльності. Саме цьому важливим завданням є правильний облік і ефективність управління дебіторською заборгованістю, що повинні бути спрямовані на оптимізацію загального її розміру та забезпечення своєчасної інкасації боргу.

Наявність дебіторської заборгованості пов'язана з пошуком балансу між ризиком і доходом. Її розмір визначається порівнянням, які підприємство розраховує отримати при певному рівні вкладених коштів у дебіторську заборгованість, з витратами які воно понесе при цьому.

В даний час склад дебіторської заборгованості впливає на фінансовий стан підприємства. Збільшення її обсягу може/або свідчить про збільшення обсягів реалізації, неефективну кредитну політику господарюючого суб'єкта до покупців. Водночас, зменшення дебіторської заборгованості свідчить про правильний обсяг реалізації продукції, тобто зменшення обсягів, за рахунок скорочення періоду її погашення, що позитивно характеризує управління розрахунками з дебіторами.

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець та ін. – Житомир : ПП «Рута», 2009. – 345 с.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. [Електронний ресурс] // Режим доступу : www.rada.gov.ua

З Дубровська Є. В. Дослідження сутності поняття «Дебіторська заборгованість» / Є. В. Дубровська // Вісник Сумського державного університету. Сер. Економіка. – Суми : СумДУ, 2009. – № 2. – С. 202–205.

4. Облік розрахунків з різними дебіторами та кредиторами // «Все про бухгалтерський облік» Всеукраїнська професійна газета. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vobu.com.ua/ukr/crib_categories/question

Мирослава Пілявська *
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА МЕТОДИКИ КОНТРОЛЮ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Контроль є важливою складовою та умовою ефективного здійснення будь-якої діяльності, одержання інформації про процеси, що відбуваються на підприємстві, прийняття найбільш раціональних та оперативних рішень щодо загальних і специфічних питань розвитку підприємства.

Оскільки основою діяльності кожного господарюючого суб'єкта є майново-ресурсний потенціал, вважаємо за необхідне приділити увагу дослідженню питання контролю оборотних активів підприємства, які є одними з основних економічних ресурсів виробничої діяльності підприємств. Вони формуються з конкретною метою здійснення господарської діяльності, відповідно до фінансової стратегії розвитку підприємства, а ефективність їх використання позначається на фінансових результатах діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями особливостей організаційного забезпечення та методики контролю були присвячені роботи наступних вчених: Ф.Ф. Бутинця, М.Т. Білухи, О.А. Шпіга, В.М. Мурашка, Б.Ф. Усача та інших. Однак, незгодженими та невизначеними залишаються питання господарського контролю та його складових, що визначає актуальність проведеного дослідження.

Основними завданнями організації контролю оборотних активів є:

1. Визначення відповідних повноважень суб'єктів в сфері контролю за оборотними активами.
2. Розробка організаційно-розпорядчих документів, які будуть регламентувати порядок проведення контролю.

* Науковий керівник: Коцераба Н. В.